2019-02

OER

BIJEENKOMST OVER NATUUR-INCLUSIEVE LANDBOUW WEEK EERDER

In verband met beschikbaarheid van één van de deelnemers, wordt de bijeenkomst over het verbinden van de Friese rassen en gewassen met de natuurinclusieve landbouw een week eerder gehouden. Niet op zondag 16 juni, zoals in de vorige Nieuwsbrief werd aangekondigd, maar op zaterdag 8 juni.

Allereerst zet **Theun Vellinga**, projectleider bij Living Lab Fryslân, uiteen wat de natuurinclusieve landbouw inhoudt en hoe de Friese rassen en gewassen daaraan kunnen bijdragen.
Vervolgens verduidelijkt **Jaring Brunia**, veehouder in Raerd, hoe hij een en ander in praktijk brengt.
Jan Minnema, akkerbouwer in Lioessens, vertelt over zijn ervaring met het telen van de Friese rassen en gewassen.

BIJEENKOMST OVER DE FRIESE KOEIEN

Op zondag 7 juli houdt Bart Theunissen, auteur van 'De Koe' en werkzaam bij de Rijksuniversiteit Utrecht, een inleiding over de overgang van de Friese koeienrassen naar het Holstein-Frisian ras.
Op deze bijeenkomst geeft Durk Durksz, voorzitter van de Stichting Fries Roodbont Vee, zijn indrukken over de stand van zaken bij dit koeienras.
Idsert Osinga, secretaris van de Vereniging voor het Fries-Hollandse ras, geeft informatie over hoe het er met de Fries-Hollandse Zwartbonte voorstaat.

Na afloop kunnen de aanwezigen enkele gerechten proeven uit de collecties van het Platform.

Beide bijeenkomsten worden gehouden van twee tot vier uur. Graag van te voren opgeven via aanmelden@frieslandbouwmuseum.nl. Het telefoonnummer is 0511 539420
De entree is 7 euro. Voor dat bedrag kan men van te voren of na afloop de collecties in het Landbouwmuseum bezichtigen.

HOE KOM JE BIJ HET FRIES LANDBOUWMUSEUM?

Het museum is gelegen aan een zijweg van de Hendrik Algraweg.
Het adres is Felling 6 8912 CG Leeuwarden (Goutum).

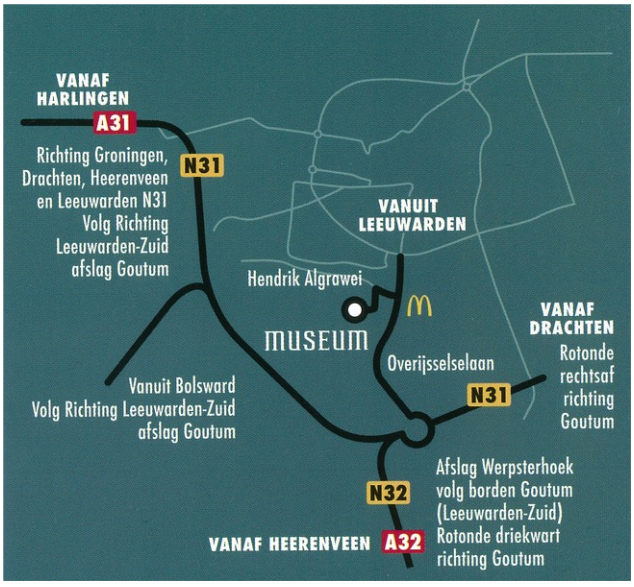

PLATFORM FRIESE RASSEN EN GEWASSEN WORDT EEN STICHTING

Op de laatstgehouden bijeenkomst van vertegenwoordigers van bij het Platform Friese Rassen en Gewassen aangesloten organisaties werd besloten het netwerk als een stichting in te richten. Nu bij het provinciaal bestuur en een aantal fondsen subsidieverzoeken zijn ingediend, is het noodzakelijk een rechtspersoon te zijn.
Inmiddels is door een notaris het concept van de stichtingsakte opgesteld. Het bestuur wordt in eerste instantie gevormd door Hinke Fiona Cnossen, Douwe Kiestra, Karst Meijer, Johannes Spyksma en Jantina de Vries-Bellinga.

Bij het Platform zitten de volgende projecten met de Friese rassen en gewassen in de pijplijn:

a. een gezamenlijk door de organisaties bij het provinciaal bestuur ingediend project, opgebouwd uit vijf deelprojecten: streekproducten, Friese culinaire historie, cultuurtoerisme en recreatie, demoplekken en publiciteit, voorlichting en promotie.
   In het project wordt samengewerkt met Fjildlab Noard-East Fryslân.
   Het is de bedoeling dat er een professionele kracht wordt aangesteld die een en ander begeleidt;
b. Een tweede project is het ontwikkelen van een demoplek bij Om de Dobben tussen Burgum en Hurdegaryp;
c. Een met Tresoar te organiseren tentoonstelling OBE;
d. Een door Karst uit te voeren bramenproject;
e. Het samenstellen van een documentaire film over het Platform Friese Rassen en Gewassen.

TENTOONSTELLING IN OBE

Samen met het literair-historisch documentatiecentrum **Tresoar** organiseert het **Platform** in de maanden juni, juli en augustus een grote tentoonstelling over de Friese rassen en gewassen in het gebouw OBE op het Oldehoofsterkerkhof.
Bij de opening en gedurende de tentoonstelling wordt een speciaal voor deze gelegenheid gemaakte filmdocumentaire over de werkzaamheden van het Platform getoond.
Het is de bedoeling dat het een levende afwisselende tentoonstelling wordt.
De inhoud van de film wordt mede ontleend aan een aantal delen van de Platformreeks.
De nadruk ligt gedeeltelijk op het gebruik van de taal in verband met de rassen en gewassen. Onderzocht wordt of de tentoonstelling gecombineerd kan worden met een of meer dagen waar het Fries levend erfgoed in levende lijve getoond wordt.

WEBSITES

De verouderde website van het Werkverband Friese Rassen is vernieuwd in de lucht. Deze valt te bekijken via www.werkverband-friese rassen.nl. Hetzelfde gebeurt met de website van het Platform. In de volgende nieuwsbrief meer daarover.

OM DE DOBBEN STEUNPUNT VOOR FRIESE RASSEN EN GEWASSEN

In de maand februari brachten Platformdeelnemers een bezoek aan de tien hectare grote, tussen Burgum en Hurdegaryp gelegen, accommodatie 'Om de Dobben'.
Nadat eigenaar Theunis Pietersma zijn bezoekers had rondgeleid, werd in de tot het complex behorende brasserie de mogelijkheid besproken de voorziening in te richten als een steunpunt voor het Fries levend erfgoed.
De uitkomst was positief.
De Friese dierrassen, fruitrassen, landbouw-gewassen en houtige gewassen zullen er, om ze aan een publiek te tonen en ze te laten beleven, een plek krijgen.
Representatieve voorbeelden van de Friese runderrassen, schapenrassen, hondenrassen, hoenders en de landgeit zullen er worden onder gebracht. Evenals van de Friese fruitrassen.
Het akkerbouwgedeelte kan voor een deel als demonstratietuin worden ingericht. In dit gedeelte wordt ook uitgangsmateriaal geteeld voor de bij de brasserie behorende gastronomie. Je vindt er al houtige gewassen, die nog kunnen worden aangevuld.
De schuur bij de accommodatie wordt als educatief centrum ingericht, waarbij ook het Fries levend erfgoed betrokken wordt. Voorlichting, excursies en educatie kunnen van hieruit georganiseerd worden.
Er zal door de Stichting 'Plak foar eltsenien' die het complex beheert en de Stichting Friese Rassen en Gewassen een intentieverklaring worden opgesteld waarin de samenwerking tussen beide partners voor langere tijd wordt vastgelegd.
Het steunpunt wordt in 2020 werkelijkheid.

CONTACTEN MET OVERHEDEN

Geruime tijd geleden organiseerde het provinciaal bestuur een aantal landbouwdeals. In de afgelopen tijd zijn door het Platform diverse pogingen ondernomen van het onderdeel biodiversiteit van die deals deel uit te maken. Tot nu toe bleef dat zonder succes.
Bovendien wordt het provinciaal bestuur verondersteld mee te denken over het op handen zijnde Europees landbouwbeleid. Een verzoek om daar als Platform bij betrokken te worden, had als resultaat dat het provinciaal bestuur dat alleen gaat doen.
In de op stapel staande provinciale omgevingsvisie wordt geen aandacht besteed aan het Fries levend erfgoed. In een brief aan het provinciaal bestuur werd geprobeerd dat te veranderen.
De Friese rassen en gewassen hebben op aandringen van het Platform al wel een plek gekregen in het op stapel staande provinciaal cultuurbeleid. In begin 2010 wordt met het oog daarop een project ingediend gericht op een bijdrage aan de cultuureducatie.
Behalve de gemeente Leeuwarden tot op zekere hoogte, besteden de Friese gemeenten in hun beleid tot nu toe vrijwel geen aandacht aan de bijdrage van de rassen en gewassen aan hun ruimtelijk beleid.

WEEKEND OVER DE FRIESE RASSEN EN GEWASSEN BIJ DE VOLKS-HOGESCHOOL OP TERSCHELLING

In het weekend van 25 tot en met 27 oktober organiseert het Platform Friese Rassen en Gewassen bij voldoende deelname een weekend bij de Folkshegekoalle Skylgeralân op Terschelling.
Behalve lezingen, biedt het programma een tweetal excursies.
De deelnemers bereiden bovendien een maaltijd met Friese producten voor, die vervolgens op zaterdagavond geconsumeerd wordt.
Belangstellenden kunnen via info@werkverband-frieserassen.nl meer informatie opvragen.

INGEZONDEN

Wetterhoun, een bijzondere hond

De Wetterhoun is een honden ras uit Friesland. Een stoere, brede en compacte hond, sterk en stabiel, met een dichte krulvacht die weerbestendig is en een breed hoofd dat lief en aanhankelijk kan kijken, maar ook grimmig en wantrouwig. Het is een uitermate natuurlijke hond.

De Wetterhoun is van oorsprong een erfhond die ook mee op jacht werd genomen. Hij werd gebruikt voor de jacht op de otter en was ook heel behendig in het vangen van klein roofwild zoals marters, ratten en bunzingen. Tegenwoordig zien we dit bijzondere ras ook veel als gezinshond en daarvoor voldoet hij meer dan uitstekend. Want voor “eigen volk” en alle vrienden van dat eigen volk is de Wetterhoun vriendelijk en verdraagzaam. Voor kinderen is hij zelfs buitengewoon verdraagzaam. Hoewel deze honden hard voor zichzelf kunnen zijn, is hun karakter naar hun baas boterzacht.
De Wetterhoun is een ras dat wordt beschouwd als levend erfgoed. Maar het is ook een ras dat in de problemen zit doordat er maar erg weinig zijn. Geschat wordt dat het totale aantal wereldwijd ongeveer duizend dieren bedraagt. En dat wereldwijd klinkt mooier dan het is; in het buitenland lopen ongeveer tien exemplaren rond, afkomstig uit Nederland.

De rasvereniging van de Wetterhoun heeft al zo’n tien jaar geleden de noodklok geluid en dat resulteerde is een grondig uitgewerkt plan van aanpak om de problemen in de fokkerij zo goed mogelijk te verhelpen. Dat plan van aanpak is ook goedgekeurd door de Raad van Beheer, het overkoepelend orgaan van de rashonden in Nederland, en is dus een officieel beleid.
De belangrijkste maatregel is het inkruisen van vreemd bloed. En vreemd bloed betekent in dit geval andere hondenrassen. Dat gebeurt heel zorgvuldig en het proces wordt streng bewaakt. Er worden alleen combinaties gemaakt van honden die op alle gebieden (gezondheid, karakter) gecontroleerd zijn en ook de nakomelingen van de outcross worden weer gecontroleerd voor ze verder in het ras worden teruggekruist.
Op deze manier hoopt de rasvereniging het ras te behouden voor de toekomst op een zo goed en gezond mogelijke manier.
De outcross-pups, zoals de honden uit dit fokprogramma worden genoemd, worden onderverdeeld in F1 (50% vreemd bloed), F2 (25% vreemd bloed) en F3 (12,5% vreemd bloed). Tot nog toe werden er drie vreemde rassen ingekruist: de labrador, de grote poedel en de Airedale terriër. Een vierde nest is onderweg, een kruising tussen een Wetterhoun en een Barbet (Franse waterhond).
De outcross-pups vallen binnen het fokprogramma en worden daarom intensief begeleid. Tot nog toe is het programma een succes: er zijn pups in de fokkerij toegelaten uit de eerste drie combinaties, en van de kruisingen met labrador en poedel is inmiddels verder gefokt. Vrijwel alle pups uit deze combinaties, F2-pups dus, zijn inmiddels ook al goedgekeurd voor de fokkerij. Opvallend is dat de pups uit deze nesten vrijwel allemaal goed door de gezondheidstesten komen. Alle eigenaren zijn ook enthousiast over hun honden. Allemaal lieve, gezonde honden met heerlijke karakters die bovendien hun steentje zullen bijdragen aan het behoud van dit zo bijzondere ras.

Overigens worden er ook nog steeds 100% zuivere Wetterhounen gefokt, in het fokprogramma staat dat er altijd tenminste 80% van de populatie raszuiver zal zijn. En dat gebeurt dus ook.
Belangstelling gekregen voor deze opmerkelijke honden? Meer informatie kunt u lezen op de site van de rasvereniging van de Nederlandse Vereniging voor Stabij- en Wetterhounen: www.nvsw.nl

Nederlandse Vereniging voor Stabij- en Wetterhounen

BIJ HET PLATFORM BEHORENDE COLLECTIES

De collecties van het bij het Platform behorend netwerk omvatten:

8 Friese of met Fryslân verwante dierrassen: een tweetal koeienrassen, een tweetal schapenrassen, een tweetal hondenrassen, de Friese hoenders en de landgeit.

De Zwartbles

16 Friese of met Fryslân verwante fruitrassen: een tiental appelrassen, een perenras, een pruimensoort, drie bessenrassen, een mispel en een kiwi.

De Schoone van Iephof

110 Friese of met Fryslân verwante landbouwgewassen: eenenveertig knolgewassen, twintig oliegewassen, vijftien meelvruchten, dertig peulvruchten, vijf wortelgewassen, een uienras, een bloemgewas, een steelgewas, een bladgewas en een klavergewas.

De Reade Krobbe

115 In Fryslân geïnventariseerde houtige gewassen: oorspronkelijke bomen, struiken, klimplanten en bramensoorten. Dat zijn: zeventig bomensoorten, vierendertig struiken, vijf klimplanten en zesendertig bramensoorten.

De Wilde Lijsterbes

Ze worden aangeduid als streekrassen en -gewassen.
Dit wil zeggen dat ze in (een deel van) Fryslân ontstaan zijn of er vroeger voorkwamen en zeldzaam zijn geworden of dat ze bedreigd worden. Het zijn streekrassen, omdat ze op een of andere manier met Fryslân verwant zijn. Als ras zijn ze duidelijk te onderscheiden van ieder ander ras waarvan het bestaan algemeen bekend is. Ze dragen een Nederlandse en een Friese naam, soms is dat hetzelfde.

DOCUMENTATIE

In OER werd meermalen melding gemaakt van het documenteren van de Friese en met Fryslân verwante **landbouwgewassen**.
In maart werd door Pat Zijlstra een begin gemaakt met het maken van foto's van de **dierrassen**.
Als voorbeeld zes afbeeldingen van de Landgeit.

Ze krijgen een plek in het boekwerk dat over dit onderwerp aan het einde van dit jaar verschijnt.
Ondertussen werkt Frits Doornenbal, bestuurslid van Fruit yn Fryslân, aan beschrijvingen en foto's van de Friese en met Fryslân verwante **appelrassen**.
Karst Meijer maakt, als de daarvoor benodigde subsidie wordt toegekend, in juli en augustus een beschrijving en determinatiesleutel van de meer dan vijftig in Fryslân voorkomende **bramensoorten**.
Deze wordt gebruikt bij het organiseren van excursies over dit onderwerp.

HINDERLIJKE REGELGEVING

Sommige werkzaamheden van het Platform worden gehinderd door de van de Rijksoverheid afkomstige regelgeving. Zo haakten er bijvoorbeeld bij het Friese Melkschaap veel fokkers af, omdat ze al die regels en papieren die ze moesten invullen te lastig vonden.
Bij de voorbereiding van de in 2018 gehouden Levend Erfgoed Fair in Harich bleek, dat de regelgeving barrières veroorzaakte bij de deelname van sommige diersoorten, als ze vervoerd worden buiten de plek waar ze thuishoren.
De fosfaatwetgeving had als gevolg dat een deel van de Friese runderen (Roodbonten en Fries-Hollandse Zwartbonten) naar een slachthuis moest worden afgevoerd.
Met de dierrassen, landbouwgewassen en fruit-rassen gemaakte streekproducten die vermarkt worden, moeten op gezag van de Voedsel- en Warenautoriteit op gecertificeerde bedrijven geteeld zijn, wat hoge kosten met zich mee brengt. Het kleinschalig op de markt brengen van kleinere hoeveelheden wordt hierdoor gehinderd.

DEMOTUINEN

Het Werkverband Friese Rassen heeft een tweetal demonstratietuinen ingericht.
Eén ervan is gelegen bij het Fries Landbouwmuseum in Goutum, de andere bij Vijversburg in Tytsjerk.
In beide tuinen zijn honderdentien Friese of met Fryslân verwante landbouwgewassen onder gebracht. Ze zijn onlangs opnieuw door vrijwilligers en bestuursleden ingericht.
Vanaf half juni kunnen deze op beide plekken bezichtigd worden. De demotuinen krijgen een plek in de excursies die er worden georganiseerd.
Belangstellenden voor een te organiseren excursie kunnen zich melden via:
info@werkverband-frieserassen.nl.
Bij Vijversburg is op 6 juli om 14 uur een excursie bij de demotuin gepland. Men kan zich hiervoor opgeven.
Aan een elftal basisscholen rond Vijversburg is gevraagd of ze er voor de hoogste groepen een excursie willen organiseren. Bij voldoende belangstelling gebeurt dat in september.

Baukje Beitsma: vrijwilligster bij de demotuin in Tytsjerk

PERIODIEKEN

De Vereniging voor het Fries-Hollandse ras kreeg een nieuw bestuur dat er voor zorgde dat het eerste nummer van '**De Fries-Hollandse KOEKRANT'** verscheen. Onder de kop 'Toeslag voor zeldzame runderen' wordt beschreven hoe de regeling er waarschijnlijk uit gaat zien. Hoe dan ook mag ervan worden uitgegaan dat er voor zeldzame melkgevende runderen een premie wordt toegekend.
Voorzitter Durk Durksz van de Stichting Roodbont Fries Vee wordt aangehaald met een artikel waarin hij een lans breekt voor de originele rassen. Deze passen volgens hem perfect in de door minister Schouten beoogde kringlooplandbouw.

Vanaf eind maart tot eind juni loopt volgens het tijdschrift **De fryske hounen** het onderzoek 'Analyse populatiestructuur'. Een student van de WUR verzamelt gegevens om de populaties van de Wetterhoun en de Stabijhoun voor de toekomst gezond te houden.
Het bestuur van de NVSW is op zoek naar nieuw genetisch materiaal bij Stabijna's.

In **De Nederlandse Landgeit** een aantal artikelen over het mennen van een bokkenkar. In dit nummer vooral aandacht voor het tuig. In komende afleveringen wordt de keuze van de bok, de training en de presentatie op evenementen besproken.

Het blad **De Zwartbles** biedt, naast de nodige verslagen, een bedrijfsrapportage. Cees Oomen vergast de lezer op een kijkje in zijn fokkerij. Hij probeert breedte en diepte in zijn schapen te fokken.

Het Fries Hollands Rundveestamboek publiceert geregeld **De Stamboeker,** in de vorige OER abusievelijk opgevat als de opvolger van de Koekrant. In het meinummer een aankondiging van 'Sa is't krekt' over het leven en werk van topfokker en veredelaar Anne Oosterbaan uit Tzummarum. Zijn fokkerij is niet verloren gegaan maar werd voortgezet door de familie Van Dam te Wijns.

bezorgd door
post.frl

Als u op onderstaand banknummer 10 euro of meer over maakt, wordt u vier maal in het jaar door deze Nieuwsbrief op de hoogte gehouden van wat er speelt bij het Platform Friese Rassen en Gewassen. Vermeld uw naam en adres bij betaling op NL 16 TRIO 0197 646 174 ten name van Werkverband Friese Rassen. We kunnen u dan OER over de post toezenden. Als u uw mailadres doorgeeft via info@werkverband-frieserassen.nl wordt de nieuwsbrief u digitaal toegezonden.

Retouradres: Heerenweg 26 9262 SG Sumar

Platform Friese Rassen en Gewassen

www.friesehoenderclub.nl

www.dwvn.nl

www.roodbontfriesvee.nl

www.vriendenvanhetoudefruit.nl

www.herbariumfrisicum.nl

www.dekruidhof.nl

www.nzs.nl

www.melkschapen.nl

www.baggelhof.nl

www.werkverband-frieserassen.nl

www.fruitynfryslan.nl

www.nvsw.nl

www.zeldzamerassen.nl/zwartbles-fokkersgroep

www.szh.nl

www.frieshollands.nl

www.landgeit.nl

www.onzestabyhoun.nl